

СЕКЦІЯ 6. Педагогічні науки

REALITY OF INCLUSIVE EDUCATION IN UKRAINE

Zubko Olesia Igorivna

first year master's course

Department of Theory and Methods of Preschool and Special Education

Faculty of Pedagogy

State Pedagogical University

"Vasyl Stefanyk Precarpathian National University"

Ivano-Frankivsk, Ukraine

Scientific supervisor – teacher

of the Department of Theory and Methodology

of Preschool and Special Education Education

Kudiaraska Tetiana Romanivna

РЕАЛІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Зубко Олеся Ігорівна

магістрантка I курсу

кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

факультет педагогічний

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника»

м. Івано-Франківськ, Україна

Науковий керівник – викладач

кафедри теорії та методики дошкільної та спеціальної освіти

Кудярска Тетяна Романівна

Abstract. The article deals with the essence and peculiarities of inclusive education. Inclusion is seen as a basis for reforming the education of people with special educational needs; a complex and ambiguous problem that requires consideration and development of legal, psychological, pedagogical, program and content, as well as social and psychological principles.

Key words: inclusion, inclusive education, children with special educational needs.

Анотація. У статті розглядається сутність та особливості інклюзивної освіти в Україні. Інклюзія подається як основа реформування освіти осіб з особливими освітніми потребами; складна, неоднозначна проблема, що потребує розгляду та розробки нормативно-правових, психолого-педагогічних, програмно-змістових, соціально-психологічних засад.

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами.

Питання впровадження інклюзивної освіти в Україні на сьогодні є ще малознайомим. Водночас поняття інклюзії проникає в систему освіти досить швидко, оскільки збільшується інтерес до спільного навчання дітей з різними потребами в єдиному освітньому середовищі.

Недостатня розробленість цієї педагогічної проблеми, збільшення кількості дітей з порушеннями психофізичного розвитку, які не мають змоги отримувати психолого-педагогічну підтримку та корекційно-реабілітаційну допомогу, недостатній рівень культури та освіченості педагогів та батьків, брак елементарної матеріальної бази, низький фінансовий стан сімей, незадовільне навчально-методичне забезпечення (навчальні програми, посібники, підручники, методичні вказівки тощо) зумовлюють процеси переосмислення суспільством ставлення до осіб з особливими освітніми потребами [5, с. 5].

За інформацією Державної служби статистики України станом на 01.01.2017 кількість осіб з інвалідністю в Україні становить 2 603 319, із них I групи – 240 591, II групи – 900 478, III групи – 1 306 151, крім цього діти з інвалідністю до 18 років становлять 156 099 осіб [6].

Актуальність зазначеної проблеми зумовлена тенденцією до зростання кількості дітей, які потребують спеціальної освіти, з подальшою їхньою соціальною адаптацією та інтеграцією в активне суспільне життя.

Інтеграція, як модель навчання дітей з особливими освітніми потребами, вводить дітей у регулярний освітній простір, тоді коли інклюзія адаптує саму систему освіти до потреб дитини. Інклюзивна освіта передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку. Інклюзивне навчання – гнучка, індивідуалізована система навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах масової загальноосвітньої школи за місцем проживання [2, с. 13].

Законодавство України прийняло положення та ряд законодавчих актів щодо адаптації дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі: «Концепція інклюзивної освіти» (2010 р.), «Положення про спеціальні класи для дітей з особливими потребами, що навчаються у загальноосвітніх школах» (2010 р.) та «Постанова про порядок організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх школах» (2011 р.). Проте розробка цих документів ще не гарантує успішної реалізації впровадження інклюзивної освіти в заклади освіти.

Є ряд проблем вітчизняної системи освіти, які перешкоджають впровадженню інклюзії в освітній простір:

В Україні немає достовірної системи обліку дітей інвалідів та дітей із обмеженими можливостями за станом здоров'я. Це означає, що велика кількість дітей із особливими потребами взагалі не підлягає статистиці. Відсутність єдиної прозорої і достовірної системи обліку дітей-інвалідів та дітей із

обмеженими можливостями за станом здоров'я заважає адекватній оцінці реальних масштабів і розробці чітко сформованої стратегії впровадження інклюзивної освіти в Україні.

Недостатність фінансування системи інклюзивного навчання з боку держави. Унаслідок цього постає проблема недостатнього матеріально-технічного забезпечення закладів освіти (відсутність спеціального допоміжного навчального обладнання, спеціально розроблених навчальних методик та підручників для інклюзивного навчання).

Недостатня чисельність спеціально підготовлених фахівців для роботи з інвалідами. Дітям з особливими освітніми потребами не вистачає педагогів з достатнім рівнем спеціальної підготовки. В інклюзивному класі повинен бути асистент учителя для допомоги у роботі, а його працю школа не завжди здатна профінансувати. Відповідно у багатьох освітніх закладах цією посадою можуть знехтувати. Чинна система підготовки та підвищення кваліфікації педагогів не в повній мірі враховує можливість їхньої роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Непідготовленість суспільства до сприйняття дітей з особливими освітніми потребами. Батьки здорових дітей часто не хочуть або не приймають той факт, що «особливий» учень буде навчатися з їх здоровою дитиною. Частина з них може негативно ставитися до інклюзивного навчання і переносить свій негативізм на психіку власної дитини.

Проведене UNISEF національне дослідження засвідчило, що кожна друга людина вважає, що суспільство толерантно ставиться до дітей з інвалідністю. Водночас, лише 13% готові прийняти в своє оточення дитину з інвалідністю. Третина опитаних вважає, що дитина з інвалідністю у сім'ї не зможе отримати достатній догляд, тому краще їй буде у спеціальному будинку [4].

Згідно з статистикою, серед 17 337 українських шкіл лише 1127 залучені до інклюзивного навчання. Більш ніж 56 тисяч школярів з особливими освітніми потребами не охоплені навчанням у загальноосвітніх закладах. Таким

чином, показник інклюзії в Україні складає лише 7%. Для порівняння: у Литві ця цифра охоплює 90%, Польщі – 42%, Словаччині – 42%, Угорщині – 57%, Італії – 99%, Норвегії – 90%, Франції – 25% [1].

Інклюзивна освіта на теренах України потребує планомірного впровадження на основі виваженого підходу як з боку державних органів влади, так і з боку громадськості, оскільки інклюзивні процеси у навчанні дітей з порушеннями психофізичного розвитку у країнах пострадянського простору мають свою специфіку, розвиваються в умовах особливого соціокультурного статусу з урахуванням позитивів і досягнень диференційованого навчання в спеціальних освітніх закладах [3, с. 65].

Отже, перехід до інклюзивної освіти у вітчизняному суспільстві є тернистим та довготривалим. Система освіти дітей із особливими освітніми потребами повинна вдосконалюватись, виправляти усі допущені помилки, не повторювати їх, а навчитися передбачати можливе виникнення нових проблем. Тільки тоді впровадження інклюзивної освіти зможе гарантувати доступність освіти для кожної дитини і розвиток загальної освіти внаслідок пристосування до різних потреб всіх дітей.

Література:

1. Інклюзивне навчання в Україні: як діятиме і що вже зроблено. – Видавничий дім «ОГО». - Категорія: Новини > Споживач [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://ogo.ua/articles/view/2017-05-15/86565.html>
2. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник:/ за заг. ред.. Колупаєвої А.А. – К: «А. С. К.», 2012. – 308 с.
3. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики» : [монографія] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко – К. : ТОВ «АТОПОЛ» , 2016. – 152 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Соціальна інклюзія в Україні: низький рівень прийняття найбільш вразливих дітей. – Ресурсний центр ГУРТ. - Категорія: Новини > ІнФорматор

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://gurt.org.ua/news/informator/29872/bull/>

5. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник/Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.

6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://dostup.pravda.com.ua/request/invalidnist_2017_2018_rr